

הרגלים והרגשות על פי פרשת השבוע

הפעולות הפשוטות...

פרשת בהעלותך | עלון מס' 133

אלא לאורו אלא עדות היא לבאי עולם שהשכינה שורה בישראל... הדלקת המנורה היא איננה לשם האור... אלא לתוצאה של קידוש ה' בעולם...

יכול להיות מצב של חלילה רפיון בהתעסקות במנורה – הרי אין באמת צורך בתוצאה של האור... אז מה? כל יום חייבים להכין ולהיטיב... זה יכול ליצור רפיון... ואעפ"כ אהרן לא שינה... יום אחר יום מטיב ומדליק את הנורות... ולמה ?? בשביל התוצאה של עדות היא לבאי עולם שהשכינה שורה בישראל...

אומר הקב"ה לאהרן מדוע חלשה דעתך?? שלא הבאת קרבן נדבה כמו שאר הנשיאים – תדע לך שמה שאתה עושה הרבה יותר גדול – כי בכל הדלקה שלך הפעולה האדירה של קידוש ד' שיוצאת מהמנורה היא הרבה יותר גדולה מעצם הבאת קרבן חד פעמי... אתה יום יום עושה קידוש ה' בעולם... ומפרסם את שמו של הקב"ה אשריך – שלך גדולה משלהם...

ועוד נקודה – נכון, להביא נדבה זה מרשים, זה מיוחד... אבל הפעילויות היומיומיות שלנו הם הרבה יותר מיוחדות... יש כל מיני מעשים פילנתרופיים שהם נותנים לאדם תחושה של כבוד... של שייכות... של אולי גאווה קלה... אני תרמתי... אבל הפעולה הסיזיפית המתמשכת... הקצת משעממת... היא לפעמים הרבה יותר קשה... לתרום פעם אחת זה תרמת וזהו... להתפלל 3 פעמים ביום, וכל פעם לנסות לחדש בתפילה משהו... הרבה יותר קשה... לתרום בחנוכת המשכן קערות ומזרקים וכו' זה תרומה חד פעמית... וגם הם שמחו לתרום את זה... כי בפעם הקודמת שכולם תרמו למשכן הם המתנינו אחרונים, כעת הם באו ראשונים... אבל להדליק יום יום ולהיטיב את המנורה... זו עבודה סיזיפית... יומיומית... לפעמים יכולה להיות קצת נדושה... בלי התחדשות... אומר לו הקב"ה לאהרן – חייך שלך גדולה משלהם, שאתה מדליק ומיטיב את הנורות... אתה עושה משהו הרבה מעבר לתרומה חד פעמית...

צריך לזכור את זה, פעמים רבות נראה לנו שפלוני שתרם סכום גדול למען דבר כזה או אחר (מן הסתם כולם כעת חושבים על אותו דבר מסוים...) זה זכות שאין כמותה... אבל צריך לזכור שהפעולות הקטנות שלנו... אותם פעולות בלי הברק החיצוני... אולי המשעממות קצת... הנדושות... אלו חשובות הרבה יותר... אלו פעולות שהם עדות היא לבאי עולם שהשכינה שורה בישראל...

יושב יהודי ועושה דברים שלא תמיד קל לעשות, ומתגבר ומתאמץ – מדוע ? כי הקב"ה ציווה אותו... הרי לך כי השכינה שורה בישראל...

דבר אל אהרן ואמר אליו בהעלתך את הנרות אל מול פני המנורה יאירו שבועת הנרות:

בהעלתך. למה נסמכה פרשת המנורה לפרשת הנשיאים, לפי שכשראה אהרן חנוכת הנשיאים חלשה אז דעתו, כשלא היה עמהם בחנוכה לא הוא ולא שבטו, אמר לו הקב"ה חייך שלך גדולה משלהם, שאתה מדליק ומיטיב את הנורות. (רש"י)

לכאורה יש להבין מדוע חלשה דעתו של אהרן וכי הוא לא יודע שהוא עומד לשרת בהיכל הקודש והמקדש?? הוא לא יודע שהוא נמצא במדרגה הכי גבוהה לעמוד לשרת לפני ד'... מפני מה חלשה דעתו ??

את השאלה הזו ועוד כמה שאלות מקשה הרמב"ן – ולא נתברר לי, למה ניחמו בהדלקת הנרות, ולא ניחמו בקטורת בקר וערב, ששיבחו בו הכתוב (דברים לג י'): "שימו קטורה באפך", ובכל הקרבנות, ובמנחת חביתין, ובעבודת יום הכפורים שאינה כשרה אלא בו, ונכנס לפני ולפנים, ושהוא קדוש ה' עומד בהיכלו לשרתו ולברך בשמו, ושבטו כלו משרתי אלהיו ועוד: מה טעם לחלישות הדעת הזו? והלא קרבנו גדול משל נשיאים, שהקריב בימים ההם קרבנות הרבה כל ימי המלואים! ואם תאמר שהיו חובה ונצטוו בהם, וחלשה דעתו על שלא הקריב נדבה כמוהם לחנוכת המזבח – גם הדלקת הנרות שנחמו בה חובה ונצטוו עליה?

אולי ניתן ליישב כך – אהרן הכהן קיבל את התפקיד המקודש ביותר – כהונה גדולה... לעמוד לשרת לפני ד'... כשמיגיעים הנשיאים ותורמים את קרבנם... הוא פתאום רואה שיש כאן אנשים שנדבה רוחם מעבר למה שהם חייבים... הוא הרגיש שכביכול הוא פרש מהציבור... הוא לא הצטרף לנדבה של הנשיאים – כשלא היה עמהם בחנוכה לא הוא ולא שבטו חלשה אז דעתו – הוא מקבל רפיון ידיים וחלישות הדעת... אני לא תרמתי... אומר לו הקב"ה חייך שלך גדולה משלהם, שאתה מדליק ומיטיב את הנורות... מה שאתה עושה יותר גדול משלהם...

אם נתבונן בכל שאר העבודות שבמקדש יש איזה היגיון והבנה של צורך עבודה... הקטרת הקטורת הקרבת הקרבנות... זו עבודה שכביכול מרגישים שיש בה צורך ומטרה... אני מקריב קרבן ופועל איזו פעולה שמימית של נחת רוח לפניו... בכל העבודות שבמקדש הייתה אפשרות להבנה מה זה פועל... ומדוע עושים את זה...

בהדלקת המנורה יש כאן לכאורה הרגשה של פעולה מיותרת – כמו שהגמרא בשבת (כב:) כותבת – מחוץ לפרוכת העדות יערוך וכי לאורה הוא צריך והלא כל ארבעים שנה שהלכו בני ישראל במדבר לא הלכו

שבת שלום
ומבורך

מקצת שבחו...

וַיֵּרֶד יְהוָה בְּעַמּוּד עָנָן וַיַּעֲמֵד פֶּתַח הָאֵהָל וַיִּקְרָא אֶהֱרֹן וּמִרְיָם וַיֵּצְאוּ שְׁנֵיהֶם:

ויצאו שניהם. ומפני מה משכן והפרידן ממשה, לפי שאומרים מקצת שבחו של אדם בפניו וכולו שלא בפניו, וכן מצינו בנח, שלא בפניו נאמר איש צדיק תמים, ובפניו נאמר כי אותך ראיתי צדיק לפני. (רש"י)

מהי באמת הסיבה לחלוקה בין מקצת משבחו של אדם לבין כל שבחו של האדם?

במסכת עירובין (יח:) כותב רש"י - כלומר דרך ארץ הוא שאע"פ שאדם משבח את חברו שלא בפניו הרבה אין מרבה בשבחו לפניו מפני שנראה כמחניף... - לדברי רש"י מעט פידבק ושבח בפני אדם זה הגיוני ואינו נכלל בכלל חנופה... אך לעמוד ליד אדם ולהללו בפניו על שלל מעלותיו הנפלאות... זה נראה חנופה זולה ולכן אסור...

הפלא יועץ כותב אחרת - אמרו רבותינו זכרונם לברכה (ערובין יח ב) אומרים מקצת שבחו של אדם בפניו, וכלו שלא בפניו. והטעם שאין אומרים כלו בפניו, נראה דהיינו כדי שלא תזווח דעתו ולא ירום לבבו. אבל מקצת אומרים, כדי שיזדרז בעשיית הטוב בראותו שיהללוהו בשערים מעשיו, וגם כדי להרבות אהבה ואחוה, שלום ורעות, באפן שצריך פלס ומאזני משפט, שאם רואה אדם שאינו אדוק כל כך באהבת השם, ויש לחוש שתכבד עליו עבודת המצווה, ראוי להגיד שבחו ושכרה של מצוה שהוא עושה, ולומר לו: אשריך מה טוב חלקך שאתה קונה עולם הבא במעשיך, וכהנה דברים המלהיבים את הלב, כדי שיחזיק במעוזו לעשות מצוות, או כדי שישבחוהו, או כדי לזכות לשכר טוב, ומתוך שלא לשמה בא לשמה.

הסיבה שאסור לשבח אדם בפניו בכל מעלותיו משום שהדבר עלול לגרום לשומע להתגאות... אם ככה חושבים עלי הנה הרי שאני אדם גדול... אפי' פלוני זכה לגלות את שלל מעלותיו... והוא אומר את זה בפני... כנראה שאני באמת שווה... על כן בפניו - אם נצרך לשבח אדם, אז יש לעשות זאת במידה הראויה, שתגרום לאדם להמשיך ולפעול ולהתעלות ביתר שאת... כשמשבחים אותו זה נותן דחיפה קדימה... ולכן יש להתאים את השבח - לצורך...

ניתן להבין בזה דרך נוספת - כאשר אדם מגיע לפרגן לחברו אם יאמר את כל שבחו - מתוך שבחו מגיע לידי גנותו - אחרי שסיימתי לפרגן להלל ולעלות על נס את כל... כל... מעלותיך הנפלאות וזהו... נגמר... כעת פתאום מתחילים לצוץ גם החסרונות... מה הוא נראה לך האדם השלם ?? לא... הנה יש לו גם חסרון כזה... וחסרון כזה... ונמצאת מתוך שבחו בא לידי גנותו...

לכן בפניו אל תמרח את כל שבחו ומעלותיו...

הבנה נוספת בעניין - מה העניין בכלל לשמוע את החבר משבח אותי? בשורש העניין היות והאדם הוא יצור חברותי... יש לו צורך נפשי לדעת מה הסביבה חושבת עליו... האם אני מוערך... האם אני שווה... האם חושבים שאני חכם... מוצלח... מוכשר... יפה... נעים... וכו'... המשוב הסביבתי שהאדם מקבל... הוא חלק מהניע של האדם להמשיך להתנהל בצורה אנושית, מתחשבת, ומתחסדת... כי בסופו של יום אדם נצרך להכרה סביבתית שהוא שווה משהו... הערכה סביבתית ממלאת את הנפש בשני דברים - האחד הנה מעריכים את מה שעשיתי היה שווה להשקיע... והשני - נותנת רצון להמשיך הלאה להוסיף יותר...

ברור שכל פידבק או משוב יהיה יותר אמיתי כאשר האדם המפרגן מבין בעניין הזה יותר מאחרים...

בינוש: אתה יודע הייתי השבוע שליח ציבור בבית כנסת הגדול באנטוורפן והאמת הייתה תפילה מיוחדת... **אפרים:** איך אתה יודע? הציבור ניגש להחמיא??? **בינוש:** האמת שחיכיתי לפידבק משלושה אנשים... **אפרים:** מה ס'תומרת?? **בינוש:** אני אסביר לך... לא באמת מענין אותי מה חושבים האנשים... הם לא באמת מבינים בחזנות... עניין אותי מה חושב הגבאי ועוד שני אנשים שם שבאמת מבינים בחזנות... והם... אוהו... התלהבו... מבחינתי זה המדד להצלחה...

אך מה קורה כאשר אומרים את כל השבח בפני האדם - זה גורם בדיוק להפך... כאשר אתה אמרת את כל השבח של החבר בפניו - הכנסת אותו למסגרת זהו זה כל כולך... זה מה שאתה שווה... ובזה סיימנו איתך... דבר כזה יכול לגרום לאדם במקום לצמיחה ועלייה - דווקא להתנהג להפך - זהו הגעתי לשיא שלי... הנה אמרו לי את כל מה שאני שווה זה אומר שבעיני העולם זו המסגרת שלי... אז מה יש לי להשקיע עוד... אם אחרי כל מה שאני עושה רק זה מה שמצאו להחמיא לי... לפרגן לי... אז אני כנראה לא באמת שווה הרבה... כי לא הצלחתי להוכיח לעולם כי יש לי עוד מעלות נשגבות ונעלמות... אז כבר אין לי עניין להשקיע...

ועוד התבוננות מעניינת - הקב"ה מבקש מהם לצאת בכדי לומר את כל שבחו של משה אך שיהיה שלא בפניו... נו - ומה הוא שבחו של משה? **לא כן עבדי משה בכל ביתי נאמן הוא: פה אל פה אדבר בו ומראה ולא בחדית ותמנת יהוה יביט ומדוע לא יראתם לדבר בעבדי במשה..** לא מוזכרת פה מילה אחת על תכונותיו של משה... על כישוריו... על הצלחותיו... כלום... רק על עוצמת הקשר שלו עם הקב"ה... זה השבח הגדול ביותר... וברור לכולם איך משה זכה לכזו קרבת אלוקים...

נבין מזה - זה שאתה מוכשר זה לא אומר כלום השאלה היא מה אתה עושה עם הכישרון שלך... זה שאתה חכם זה לא אומר כלום... השאלה היא מה אתה עושה עם החכמה שלך... מה אתה עושה עם התכונות שלך... העשייה בפועל היא השבח האמיתי... לא התכונות יסוד... זה מתנת אלוקים... כל השאלה היא מה אתה עושה עם מה שנתנו לך...

זהלך בראש